

Pripomienky organizácie WWF Slovensko

k Správe o lesnom hospodárstve v Slovenskej republike za rok 2019 (legislatívny proces č.LP/2018/429; rezortné číslo 5993/2020-710), ktorý bol na medzirezortné pripomienkové konanie (portál SLOV-LEX) predložený Ministerstvom pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR dňa 28.7.2020.

Materiál bol zverejnený na portáli SLOV LEX tu

<https://www.slov-lex.sk/legislativne-procesy/SK/LP/2020/298>

Pripomienky k jednotlivým bodom materiálu Správa o lesnom hospodárstve v Slovenskej republike za rok 2019

1. Vlastný materiál, kapitola 1 Úvod, strana 3, odstavec venovaný obnove lesa:

“Z dlhodobého hľadiska sa podiel prirodzenej obnovy zvyšuje, čo vyplýva aj zo smerovania lesného hospodárstva (LH) k prírode blízkeho hospodáreniu, ktorého výsledkom by mali byť drevinovo aj vekovo diferencovanejšie lesy, ktoré sú spravidla stabilnejšie.”

Navrhujeme preformulovať text tak, aby vyzdvihol nie len samotný rast podielu prirodzenej obnovy ale poukázal aj na potrebu pristupovať k prirodzenej obnove lesných porastov tak, aby druhová skladba následných porastov bola rovnaká alebo vyššia v porovnaní s obnovovaným materským porastom. Drevinové zloženie následného porastu, ktorý vznikol ako výsledok obnovy je smerodajný pre jeho ďalšie výchovné usmerňovanie a podmieňuje mieru, ktorou bude daný porast schopný v budúcnosti plniť produkčné a mimoprodukčné funkcie v podmienkach nastávajúcej klimateckej zmeny.

Pripomienka je zásadná.

Odôvodnenie:

Dlhodobý rast podielu prirodzenej obnovy nemá priamy kauzálny vplyv na smerovanie lesného hospodárstva k prírode blízkeho hospodáreniu, ktorého výsledkom majú byť drevinovo a vekovo diferencovanejšie lesy. Faktom je, že výsledkom štandardne používanej maloplošnej formy podrastového hospodárskeho spôsobu (dvojfázový clonný rub v pásoch) sú spravidla porasty vekovo homogénne. Navyše sa často aj v drevinovo pestrých lesných porastoch tento spôsob hospodárenia prispôbuje potrebám konkurenčne najsilnejšej dreviny, ktorou býva napríklad buk. V praxi tak často na obnovovanej ploche býva prítomné drevinové zloženie v dostatočnom množstve, avšak s menej kvalitnou drevinovou skladbou v porovnaní s materským porastom.

2. Vlastný materiál, kapitola 1 Úvod, strana 3, odstavce venované výskytu škodlivých činiteľov:

“Len včasným a dôsledným odstraňovaním alebo asanáciou poškodených stromov, ležiaceho dreva a zvyškov po ťažbe možno prispieť k zlepšeniu zdravotného stavu najmä ihličnatých (smrekových a borovicových) porastov.”

Navrhujeme preformulovať text tak, aby nebolo dôsledné odstraňovanie a asanácia poškodených stromov, ležiaceho dreva zvyškov po ťažbe považované za jediný spôsob, ktorým je možné zlepšiť zdravotný stav najmä ihličnatých (smrekových a borovicových) porastov. Naopak navrhujeme zdôrazniť úlohu preventívnych opatrení (výchova predrubných porastov smerom k tvorbe diferencovaných štruktúr, podsadby, vnášanie deficitných drevín, dôsledné vyhľadávanie aktívnych chrobačiarov).

Pripomienka je zásadná.

Odôvodnenie:

Náhodná ťažba nemôže byť z dlhodobého hľadiska považovaná za jediný efektívny nástroj na riešenie zlého zdravotného stavu porastov, nakoľko sa jedná len o odstraňovanie následkov nevhodného hospodárenia, čiže riešenie dôsledkov a nie príčiny. V zmysle zvyšovania odolnosti lesných porastov voči klimatickej zmene a tým aj kvality porastov je nevyhnutné zamerať sa aj na dôsledné pestovné usmerňovanie mladších a doposiaľ negatívne nezasiahnutých lesných porastov v zmysle zásad prírody blízkeho obhospodarovania lesov. Teda uplatňovať pestovné usmerňovanie predrubných porastov, zamerané na zvyšovanie diverzity drevinovej skladby, vekovej a priestorovej štruktúry napríklad formou vhodných štrukturalizačných prebierok, podsadieb, vnášaním deficitných drevín atď.

3. Vlastný materiál, kapitola 2.2 Štruktúra lesov, časť Veková štruktúra, strana 6-7:

Navrhujeme preformulovať text tak, aby sa pre dosiahnutie vyrovnanosti produkcie dreva a poskytovania mimoprodukčných funkcií, ako aj ekonomickej stability LH bral v plnej miere do úvahy aj postupný odklon od lesov vekových tried smerom k lesom s nepretržitou obnovnou dobou, akými sú napríklad výberkové lesy.

Pripomienka je zásadná.

Odôvodnenie:

Postupný prechod od lesa vekových tried smerom k lesom s nepretržitou obnovnou dobou, akými sú napríklad výberkové lesy predstavuje všade tam, kde sú vhodné podmienky alternatívu k štandardne obhospodarovaným lesom vekových tried.

4. Vlastný materiál, kapitola 2.3 Zásoba dreva a uhlíka v lesoch, časť Zásoba odumretého dreva, strana 9:

Navrhujeme doplniť podrobnejšie informácie o mŕtvom dreve tak, aby správa lepšie reflektovala skutočné množstvo dreva ponechaného na prirodzený rozklad, a to podľa lesných vegetačných stupňov, kategórií resp. subkategórií lesa, stupňov ochrany prírody resp. na základe príslušnosti k chráneným územiám a tiež o informáciu o podiele mŕtveho dreva listnatých a ihličnatých drevín, prípadne podľa veľkostných parametrov mŕtveho dreva.

Pripomienka je zásadná.

Odôvodnenie:

V texte sa nachádzajú len informácie o celkovom množstve mŕtveho dreva na Slovensku a priemernom množstve mŕtveho dreva na hektár. Množstvo ponechávaného mŕtveho dreva v lesných porastoch sa však veľmi významne líši v rámci jednotlivých častí Slovenska resp. v rámci rôznych prírodných podmienok. Z hľadiska významu mŕtveho dreva a údajov o ňom je vhodné uviesť podrobnejšie informácie v dostatočnom detaile, na základe ktorých bude možné získať lepší prehľad o celkovej situácii s mŕtvym drevom na Slovensku. Na základe informácií uvedených v texte je možné predpokladať, že údaje o množstve mŕtveho dreva sú významne zaťažené veľkým objemom ihličnatého kalamitného dreva v horských oblastiach, z ktorého veľká časť bude vyťažená. Naopak je možné predpokladať značne nepriaznivú situáciu v nižších polohách listnatých a zmiešaných lesov. Práve mŕtve drevo listnatých drevín však predstavuje habitat pre mnohé druhy vrátane chránených druhov organizmov (huby, chrobáky, atď.). Z hľadiska funkcií mŕtveho dreva, najmä podpory biodiverzity má zásadný význam hrubé mŕtve drevo. Na základe podrobnejších údajov bude možné lepšie zhodnotiť situáciu s prihliadnutím na jednotlivé regióny, prírodné podmienky, kategórie lesov, či druhovú štruktúru ponechaného dreva a dať do súvisu stav organizmov, ktoré na mŕtvom dreve priamo závisia.

5. Vlastný materiál, kapitola 3.2 Biotické škodlivé činitele v lesoch a vykonané opatrenia, strana 10:

Z dôvodu dosiahnutia vyrovnanosti informácií o najvýznamnejších biologických škodlivých činiteľoch navrhujeme doplniť podrobnejšie informácie aj o škodách spôsobených zverou podobne ako je tomu napríklad v prípade podkôrneho hmyzu.

Pripomienka je zásadná.

Odôvodnenie:

Pri biotických škodlivých činiteľoch je potrebné venovať porovnateľný priestor analýze škôd spôsobených raticovou zverou, podobne ako je tomu v prípade iných činiteľov.

V mnohých oblastiach je zver limitujúcim faktorom, ktorý výrazným spôsobom negatívne ovplyvňuje lesné porasty v rôznych vekových štádiách. Zver sa výrazne negatívne podieľa na úspešnosti a kvalite prirodzenej obnovy ako aj umelej obnovy tým, že spôsobuje kompletne poškodenie mladých lesných porastov, prípadne ich ochudobňuje o niektoré najmä deficitné dreviny akými sú jedľa, tis, javor a iné. Uvádzanie objektívnych a dostatočne detailných informácií o škodách spôsobených zverou ako aj o aktuálnych stavoch zveri môže mať výrazne pozitívny vplyv pri uvedomovaní si vplyvu tohto činiteľa na lesné porasty a na to, ako sú a budú takto negatívne ovplyvnené porasty v budúcnosti schopné odolávať vplyvom vyvolaným zmenou klímy.

6. Vlastný materiál, kapitola 4.4 Ťažbová činnosť, časť Ťažba dreva, strana 19:

V časti venovanej ťažbe dreva sa hovorí o potrebe zvyšovania racionalizácie, ktorá vyplýva z ťažby dreva a jeho následného spracovania. Bohužiaľ v tejto časti materiálu ani celej správe sa nikde nenachádza zmienka o pojmoch ako je bioekonomia, obehová ekonomika či kaskádové využívanie biomasy, ktoré by sa mali začať rezonovať v spoločnosti, ako je tomu napríklad v Škandinávii.

Odôvodnenie:

Lesnícky a drevársky sektor si podobne ako iné sektory bude vyžadovať postupnú transformáciu na obehové hospodárstvo, ktoré zabezpečí racionálnejšie využívanie lesov ako prírodného zdroja (nielen) drevnej hmoty. Zelené ozdravenie ekonomiky po kríze spôsobenej koronavírusom a financie na to vyčlenené sú príležitosťou nielen pre vypestovanie lesov odolnejších voči vplyvom klimatickej zmeny, ale aj k zavedeniu postupov a technológií, ktoré dokážu výrobou a opakovanou recykláciou niekoľkonásobne opakovane zhodnotiť drevnú surovinu v hodnotovom reťazci. Je potrebné postupne prechádzať tiež na produkciu výrobkov s vyššou pridanou hodnotou.

7. Vlastný materiál, kapitola 4.4 Ťažbová činnosť, časť Ťažba dreva na nelesných pozemkoch, strana 20:

Pozitívom je, že materiál obsahuje informácie týkajúce sa komplikácií, ktoré sprevádzajú fenomén "bielych plôch" vrátane skutočnosti, že nedostatočná evidencia a kontrolné mechanizmy prispievajú k celkovej neprehľadnosti tokov dreva na Slovensku vrátane exportu. Chýba však detailnejší opis problému a tiež návrh možných riešení na Zmiernenie rizík spojených s neprehľadnosťou, ktorú drevo z bielych plôch spôsobuje v tokoch s drevom.

Odôvodnenie:

Materiál sa dostatočne nezaobrá problematikou “bielych plôch” a možnosťami riešenia aktuálnej situácie tak, aby sa minimalizovali riziká spojené s neprehľadnosťou v tokoch dreva. Rovnako chýba analýza a návrh riešení tohto fenoménu na rôznych úrovniach - potreba legislatívnych zmien, zmena druhu využívania pozemkov, zmeny evidencie atď.

8. Vlastný materiál, kapitola 4.5 Certifikácia lesov, strana 22:

Pre dosiahnutie vyváženosti informácií navrhujeme doplniť údaje o lesoch certifikovaných certifikačnou schémou FSC v rovnakom rozsahu ako je tomu v prípade certifikačnej schémy PEFC.

Odôvodnenie:

Materiál obsahuje nevyvážené informácie ohľadom certifikačných schém, ktoré sa využívajú pri certifikácii lesného hospodárstva na Slovensku. Informácie o certifikačnej schéme FSC a lesoch certifikovaných FSC na Slovensku je možné nájsť tu: <https://fsc.org/en/facts-figures> a tu: <https://info.fsc.org/project.php>

9. Vlastný materiál:

Navrhujeme doplniť materiál o štatistiku, ktorá podrobne zhrnie situáciu týkajúcu sa nezákonnej činnosti na úseku lesného hospodárstva, teda priestupkov a trestných činov, ktoré súviseli s LH za rok 2019.

Pripomienka je zásadná.

Odôvodnenie:

Materiál sa zaoberá informáciami o environmentálnej kriminalite a nezákonnej činnosti v lesnom hospodárstve len čiastočne, a to v kapitole 7.1 Štátna správa lesného hospodárstva v časti Slovenská lesnícka a drevárska inšpekcia (SLDI) na strane 30. Materiál sa tak podrobnejšie zaoberá a kvantifikuje len priestupky vyplývajúce z porušenia jednotlivých ustanovení zákona č. 113/2018 Z. Z. o uvádzaní dreva a výrobkov z dreva na vnútorný trh. Nakoľko sa v správe nachádzajú čiastkové informácie za SLDI, bolo by vhodné pre úplnosť doplniť aj informácie za ostatné inštitúcie, ktoré sa zaoberajú problematikou presadzovania práva na úseku LH, ako polícia, prokuratúra a pod.